

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

Nr

OPOLSKIE

2303

1. Obiekt

224

Zespół folwarczny

2. Czas powstania

4 - ćw. XIX w.

1 - ćw. XX w.

3. Miejscowość

PRZECZA

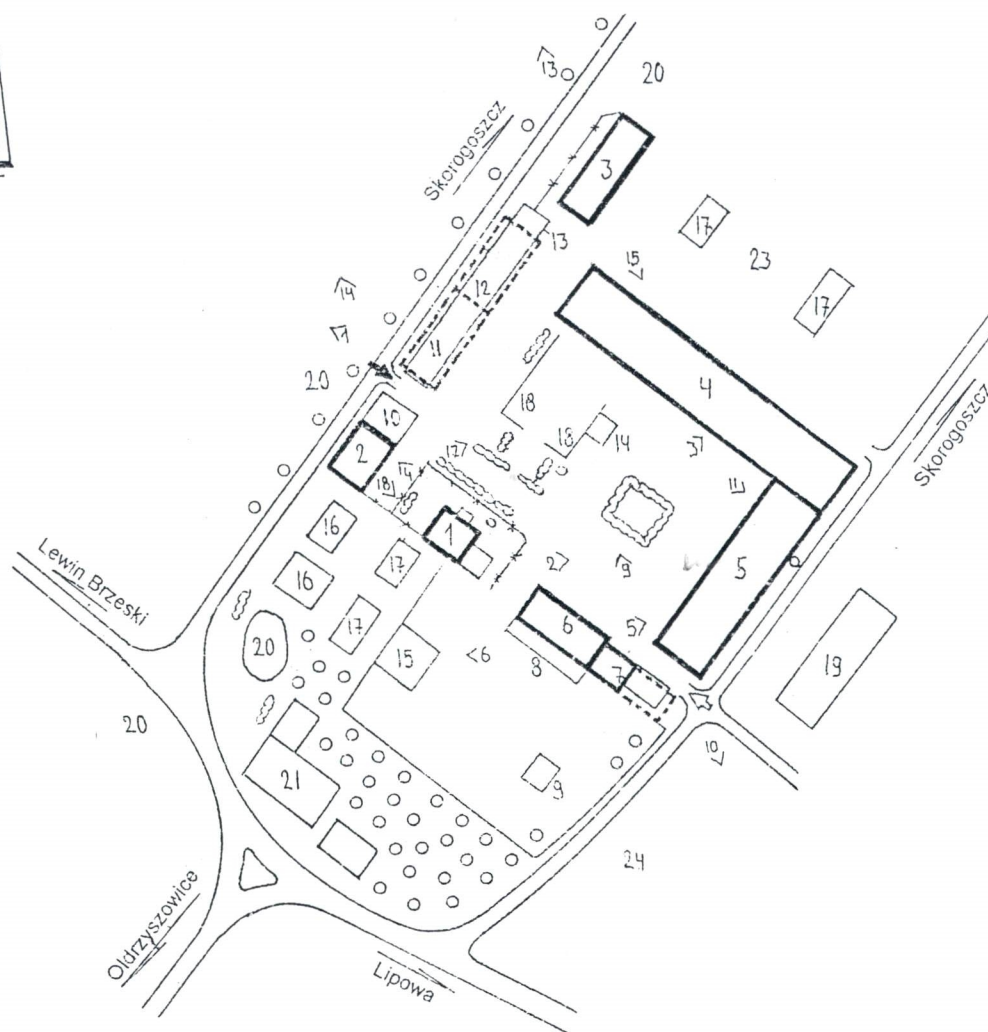
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

PLAN SYTUACYJNY

0 20 40 60 80 100

1. Rządówka
2. Dom mieszkalny, czworak i biura (nr 48)
3. Dom mieszkalny, dwunastorodzinny (nr 6)
4. Obora
5. Stodoła
6. Spichlerz, warsztat z kuźnią i stelmacharnia
7. Chlewnia obecnie magazyn sprzętu technicznego
8. Wiata magazynowa
9. Waga
10. Budynek gospodarczy i garażowy
11. Stajnia
12. Dom mieszkalny, czworak
13. Chlewnia
14. Myjnia
15. Warsztat
16. Bloki mieszkalne
17. Budynki gospodarcze
18. Mur oporowy (wydzielający plac)
19. Współczesne budynki inwentarskie
20. Staw
21. Dom mieszkalny i sklep
22. Plac postojowy maszyn
23. Hodowla nutei
24. Sad obecnie zespół współczesnych budynków gospodarczych

4. Adres

Przecza 48
49-125 Skorogoszcz

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie
pow. BRZEG
gmina Lewin Brzeski

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Preza (1245r.), Przidza (1350r.),
Arnold Villa (1350r.), Dorf Przytsche
(1614r.), Arnsdorf (od 1784r.)7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1995województwo opolskie
powiat Brzeg

8. Właściciel i jego adres

Agencja Własności Rolnej
Skarbu Państwa w Opolu
ul. 1 Maja 6 45-952 Opole
Domy mieszkalne - wł. mieszkańców9. Użytkownik i jego adres
dzierżawca:

10. Rejestr zabytków

Nr

data

Miejscowość Arnsdorf położona była w okręgu Brzeskim, na szlaku lewińsko - opolskim. W połowie XIXw. opisywane były ruiny kościoła pochodzącego z XIVw. zburzonego w czasie wojny trzydziestoletniej. W miejscowości zamieszkiwali wówczas katolicy i ewangelicy. W końcu XVI w. właścicielem był Hans Mosch von Koppendorf. W latach 1604 - 1786 dobra należały do hrabiów Bress, później były częścią składową posiadłości Lewińskich, hrabiego Stosch. Dobra wraz z opisywaną miejscowością przeszły w 1843r. na własność barona von Eckardstein. Jego syn sprzedał majątek w 1858r. właścicielowi ziemskiemu Wimmerowi. W końcu XIXw. miejscowość znajdowała się w powiecie Niemodlin (niem. Falkenberg). Właścicielem dawnych dóbr rycerskich był wówczas Karl Wimmer. Do folwarku należał obszar 250 h, w tym 223 h pól, 13 h łąk, 5 h lasów, 2 h jezior. Podatek gruntowy wynosił 1785 M. Stan inwentarza : 14 koni, 66 bydła w tym 30 krów. W 1898r. właścicielem był nadal Karl Wimmer. Do folwarku należał obszar 250 h, w tym 225 h pól, 16 h łąk, 5 h lasów, 2 h jezior. Podatek gruntowy wynosił 2121M. W 1912r. właścicielem był Otto Holdt. Do folwarku należał obszar 250 h, w tym 225 h pól, 16 h łąk, 5 h lasów, 2 h łąk, 7 h pól wiklinowych. Podatek gruntowy wynosił 2121 M. W 1926r. właścicielem był Konrad Bollert. Do folwarku należał obszar 250 h, w tym 218 h pól, 16 h łąk, 2 h pastwisk, 5 h lasów. Podatek gruntowy wynosił 2121M. W 1937r. właścicielem był nadal Konrad Bollert. Do folwarku należał obszar 250 h. Podatek gruntowy wynosił 2121 M. W/g relacji dawnych mieszkańców ostatni właściciel przed II-wojną posiadał fabrykę konserw (poza Przeczą). Po II-Wojnie Światowej stworzono tam Państwowe Gospodarstwo Rolne. Należało ono w latach 80-tych do PGR Brzeg. Na początku lat 90-tych gospodarstwo przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Domy mieszkalne sprzedano byłym użytkownikom - pracownikom gospodarstwa. c.d. zał. nr 1

Sytuacja - zespół folwarczny położony jest w odległości około 2 km kierunku pd.-wsch. od m.Lewin Brzeski. Miejscowość znajduje się przy drodze Skorogoszcz - Lipowa. Po stronie pn.-wsch. w odległości ok. 0.5 km przebiega linia kolejowa Opole-Wrocław. Po stronie pn.-wsch. i pd.-zach. zlokalizowane są zabudowania gospodarstw zagrodowych. Po stronie pd.-wsch. współczesny zespół budynków gospodarczych. W otoczeniu miejscowości znajdują się pola uprawne. Ukształtowanie terenu jest płaskie.

Kompozycja - zespół składa się z podwórza folwarcznego z obiektami gospodarczymi i inwentarskimi, mieszkalnymi i rządcówką. Zespół położony jest w obszarze środkowym wioski, pomiędzy dwiema drogami przebiegającymi równolegle w kierunku pn.-wsch. pd.-zach. Po stronie pd.-wsch. założenia znajduje się współczesny zespół obiektów gospodarczych. Z pozostałych stron gospodarstwa zagrodowe i domy mieszkalne. W skład założenia wchodzi obiekty gospodarcze dawne : obora - 4, stodoła - 5, spichlerz i warsztat z kuźnią oraz stelmacharnią - 6. Obiekty dawne niezachowane - chlewnia - 7, stajnia - 11. Obiekty współczesne : magazyn techniczny - 7, waga - 9, chlewnia - 13, budynek gospodarczy i garażowy - 10, myjnia - 14, warsztat - 15, mur oporowy wydzielający plac - 18.

Rządcówka - 1, położona jest po stronie pd.-zach. założenia, w sąsiedztwie obiektów gospodarczych. Budynek jest częścią zabudowy pierzei pd.-zach. podwórza. Bryła parterowa, podpiwniczona, w kształcie wydłużonego prostopadłościanu, nakrytego dachem dwuspadowym. Po stronie frontowej, pn.-wsch. współczesna przybudówka. Elewacje otynkowane, ozdobione ciemnymi pasami tynku : w narożach, pod okapem, w gzymsie nadokiennym kordonowym. Wyróżniają się charakterystyczne płyciny nadokienne. Budynek otoczony jest trawnikiem. Obiekty gospodarcze zlokalizowane przy obszernym podwórzu folwarcznym o kształcie prostokątnym, nieznacznie wydłużonym w kierunku pd.-wsch. pn.-zach. Teren podwórza ma ukształtowanie płaskie. Główny, zachowany **wjazd** na podwórze znajduje się po stronie pn.-zach. Drugi wjazd usytuowany jest po stronie pd.-wsch. W przeszłości był to jedyny wjazd na podwórze folwarczne. Nieznacznie zarysowana jest oś kompozycyjna przebiegająca prostopadle do elew. frontowej rządcówki w kierunku pn.-wsch. Obiekty położone wokół podwórza posiadają zabudowę geometryczną, liniową, zwartą, z niewielkimi otwarciami przestrzeni. W zabudowie nie wyróżnia się główny akcent architektoniczny. Dominują dwie bryły obiektów - 4 i 5. Budynki ułożone są na rzucie w kształcie litery „L”. Bryły wydłużone, prostopadłościennne, przykryte dachami dwuspadowymi o niewielkim spadku połaci. W przeszłości obiekty w ciągłej zabudowie zamykały podwórze po stronie pn.-zach. Obecnie znajduje się tam współczesny, niewielki budynek chlewni - 13. Część środkowa podwórza została współcześnie zagospodarowana, znajduje się tam myjnia - 14 i znacznych rozmiarów mur oporowy wydzielający plac - 18. W otoczeniu rosną rzędy krzewów. Rządcówka oddzielona jest od podwórza pasem krzewów. Po stronie pd.-wsch. podwórza znajduje się większa przestrzeń otwarta, w jej środkowej części rosną krzewy na planie prostokąta. Po stronie pd.-zach. spichlerza - 6 znajduje się rozległy plac postojowy maszyn - 22. Po stronie pd.-zach. kępa gęsto rosnących drzew. Zachowały się dawne elewacje spichlerza, warsztatu z kuźnią i stelmacharnią - 6. Budynek trzykondygnacyjny, tynkowany z pozostawionymi lizenami ceglanymi oraz pasami gzymsu kordonowego. W środku płycin niewielkie otwory okienne na I i II-piętrze. Na parterze w wnętrzu strop ceglany, odcinkowy, na dwóch podciągach stalowych i kolumnach żerliwnych.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa - część gospodarcza - 2,1 ha - kolonia mieszkalna robotników folwarcznych - 0,5 ha	16. Przeznaczenie pierwotne Majątek ziemski, hodowla bydła, trzody chlewnej, uprawy polowe.	17. Użytkowanie obecne Obiekty nieużytkowane
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja <p>Po II-Wojnie Światowej rozebrano część magazynu technicznego przy warsztacie - 7. W końcu lat 60-tych rozebrano stajnię - 11 i dom mieszkalny, czworak - 12. W ich miejscu zbudowano chlewnię - 13. W połowie lat 70-tych zbudowano obiekty - 9,15,17, wykonano remont domów mieszkalnych - 1,2,3 odnowiono konstrukcję dachową, częściowo zmieniono część otworów okiennych i drzwiowych oraz stolarkę, założono nowe instalacje.</p>		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachowe i instalacje) <p>Zespół w części gospodarczej zachował swój dawny układ kompozycyjny. Po rozebraniu stajni - 11 i domu mieszkalnego, czworaka - 12 zbudowano w ich miejscu chlewnię - 13. Zachowano w ten sposób dawny kształt podwórza. Nowa, niska bryła nie nawiązuje swym kształtem do dawnej zabudowy, która podobna była do obiektów - 4,5. W połowie lat 70-tych włączono w obszar założenia teren usytuowany po stronie pd.-zach. zbudowano tam obiekty - 9,15,17. Czytelny jest kształt podwórza folwarcznego. W jego części środkowej zbudowano współcześnie niewielkie obiekty - 14,18 i posadzono krzewy, rozdzielając dawniej jednolity plac folwarczny. W rządcówce w dobrym stanie konstrukcja ścian, stropów i więźby dachowej. Obiekty gospodarcze z konstrukcją ścian, więźby dachowej otworów w stanie dobrym. Częściowe braki tynku oraz zawilgocenia ścian w budynkach - 2,4.</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

Informacji udzieliła

25. Opracował

tekst mgr Andrzej Pryszczewski 1998.06.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Andrzej Pryszczewski 1998.06.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Andrzej Pryszczewski 1998.06.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów MNR i PRS w Szreniawie

22. Bibliografia

- Schelenz Walter - Heimatbuch des Kreis Falkenberg in Oberschlesien, Herausgegeben vom Heimatverein des Kreises Falkenberg o/s mit Unterstutzung des Patenkreises Peine in Niedersachsen, 1971r. s.133
- Knie J.G. - Alphabetisch Statistisch Topographie Übersicht der Dorfen, Flecken, Stadden und anderes Orte der Konigl. Prus. Provinz Schlesien, Breslau 1845, s.12.
- Triest Feliks - Topografisches Handbuch von Oberschlesien Berlin 1846r. s.1160.
- Monika Choroś, Łucja Jaracz - Nazwy Miejscowości Ziemi Niemodlińskiej, Łambinowski Rocznik Muzealny nr 16, 1993r. s.84.
- Tadeusz Chrzanowski - Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, woj.opolskie, powiat Niemodliński, t.VII, zeszyt 18,s.42.
- Schlesisches Guter Adresbuch - Berlin 1886r. s.390, (Berlag von Wilh. Gotti. Horn.)
 - Breslau 1881r. s.474,
 - Breslau 1898r. s.375,
 - Braslau 1912r. s.461,
 - Breslau 1926r. s.619,
 - Breslau 1937r. s.590,

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatura)

- Mapy archiwalne 1884,1935 r. (ze zbiorów MNR i PRS w Szreniawie)

27. Załączniki

Liczba załączników - 4 wkładki

1. Miejscowość	2. Obiekt	3. Zawartość
Przecza	Zespół folwarczny	Opis, mapy, fotografie

Po stronie pn.-zach. pomieszczenie kuźni z zachowanym piecem. Na I i II-piętrze spichlerz z pomieszczeniami jednoprzestrzennymi, podzielonymi dwoma rzędami filarów drewnianych. W/g relacji dawnych mieszkańców wioski, po stronie pn.-wsch. założenia w rejonie współcześnie istniejących budynków gospodarczych - 17, znajdowała się hodowla nutrii - 23. Po stronie pd.-wsch. był sad - 24.

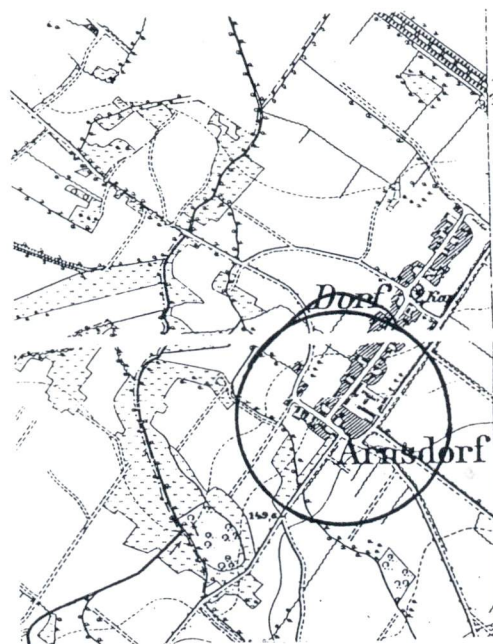
Domy mieszkalne robotników folwarcznych znajdują się w części pn.-zach. założenia, przy drodze do Skorogoszczy, po stronie pd.-wsch. Zachowały się : **dom mieszkalny**, dwunastorodzinny - 3 (nr 6), dom mieszkalny, czterorodzinny i biura - 2 (nr 48), nie zachował się dom mieszkalny, czterorodzinny - 12. W przeszłości zaznaczało się liniowe usytuowanie budynków. Przez rozebrania budynku - 12, zabudowa mieszkalna straciła ciągłość kompozycji. W sąsiedztwie po stronie pd.-zach. znajdują się dwa bloki mieszkalne - 16, kompozycyjnie powiązane z zespołem. Dwa domy mieszkalne - 2 i 3 zbudowane zostały prawdopodobnie w latach 30-tych XXw. Obiekty o bryle prostopadłościowej, dwukondygnacyjnej, z wysokim dachem dwuspadowym. Elewacje tynkowane. W budynku - 3, znajdują się dwie klatki schodowe, w budynku - 2 jedna klatka schodowa, z wejściem w nieznacznym ryzalicie. Na parterze usytuowane są biura. W korytarzu posadzka z zachowanych kafli ceramicznych oraz ozdobna balustrada.

Materiał, konstrukcja - *ściany* - z cegły ceramicznej - w wszystkich obiektach. *Stropy* - z belek drewnianych wypełnione polepą - 1,2,3, stropy - ceglane, odcinkowe, wsparte na podciągach dwuteowych i dwóch rzędach kolumn metalowych - 6,4. *Więźba dachowa* - płatwiowo-kleszczowa, na dwóch ściankach stolcowych, wzmocniona zastrzałami - 6,4, płatwiowo-jętkowa na dwóch ściankach stolcowych, wzmocniona zastrzałami - 2,3. *Pokrycie dachowe* - z dachówki - 1,2,3, z papy - 4,6. *Otwory okienne i drzwiowe* - zachowane prostopadłościowe - 1,2,3,4. *Otwory bramne* prostokątne - 4. *Okna* - w części zachowane, dwuskrzydłowe, skrzynkowe, podzielone szczeblinami - 2,3, w ramach metalowych, wielopodziałowych, uchylnych - 4. *Bramy i drzwi* - deskowo-zastrzałowe na zawiasach pasowych - 4,6. Drzwi ramowo-płycinowe - 2,3.

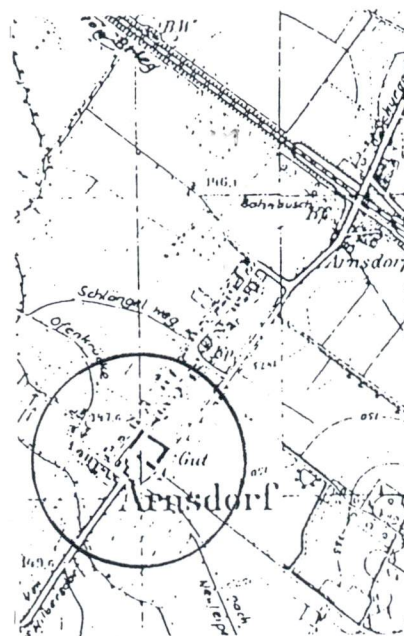
c.d.p. 12

Układ przestrzenny założenia został ukształtowany na przełomie XIX-XXw. Mapa archiwalna z 1884r. pokazuje zespół składający się z obiektów gospodarczych położonych przy centralnym podwórzu folwarcznym, oraz z kolonii mieszkalnej robotników folwarcznych usytuowanej po stronie pn.-zach. Zaznaczono obiekt który prawdopodobnie był rządówką, w jego miejscu zbudowano rządówkę istniejącą obecnie (prawdopodobnie w okresie międzywojennym). Mapa archiwalna z połowy lat 30-tych XXw. pokazuje układ przestrzenny zmieniony w stosunku do mapy z 1884r. Zachowane obiekty gospodarcze i mieszkalne pochodzą prawdopodobnie z przełomu XIX-XXw. W kolonii domów pracowników folwarcznych pozostały dwa dawne budynki, pochodzące z okresu międzywojennego. Pierwotny układ przestrzenny założenia jest nieczytelny. Na elewacjach nie ma datowania obiektów.

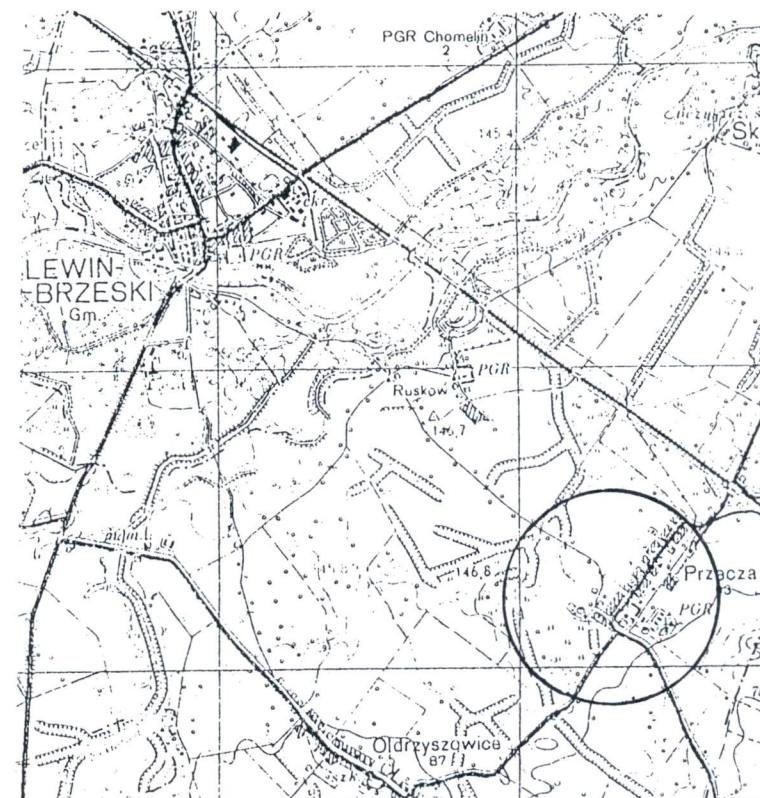
W karcie szczegółowej opisano stodołę - 5.

1884r.

1935r.

mapa współczesna

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCJI ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 2

1. Miejscowość

Przecza

2. Obiekt

Zespół folwarczny

3. Zawartość

Fotografie

1

2

3

4

5

6

7

8

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCJI ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 3

1. Miejscowość

Przecza

2. Obiekt

Zespół folwarczny

3. Zawartość

Fotografie

9

10

11

12

13

14

15

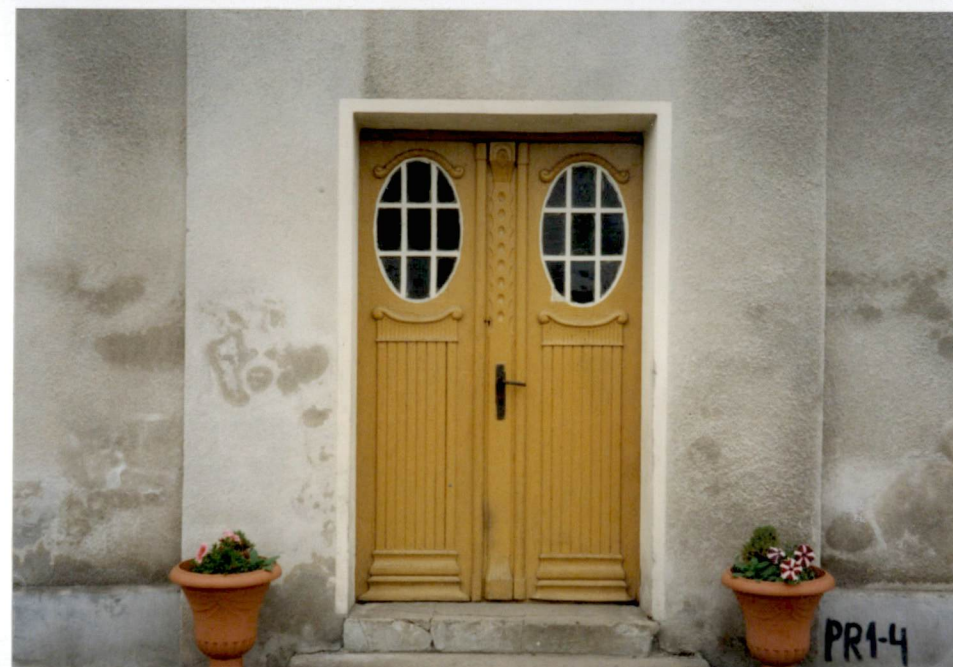
1. Miejscowość Przecza	2. Obiekt Zespół folwarczny	3. Zawartość Fotografie
---------------------------	--------------------------------	----------------------------

16

17

PR1-4

18

Wkładkę założył : mgr Andrzej Pryszczewski 061998r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów : MNR i PRS w Szreniawie

1. Widok na główną bramę wjazdową, w kier. pd.-wsch.
2. Rządówka - 1, widok w kier. pn.-zach.
3. Widok w kier. pd. -zach. na podwórze folwarczne z rządówką - 1, domem mieszkalnym - 2.
4. Widok w kier. pn.-zach. z rządówką - 1,
5. Spichlerz, warsztat z kuźnią i stelmacharnią - 6, widok w kier. zach.
6. Spichlerz, warsztat z kuźnią i stelmacharnią - 6, elew. pd.-zach.
7. Konstrukcja dachowa spichlerza, warsztatu, kuźni i stelmacharni - 6.
8. Wnętrze warsztatu w budynku - 6.
9. Widok w kier. pd. z fragmentem stodoły - 5 i spichlerza, warsztatu z kuźnią i stelmacharnią - 6.
10. Widok w kier. pn.-zach. na wjazd na podwórze folwarczne z fragmentem stodoły - 5 i spichlerza, warsztatu z kuźnią i stelmacharnią - 6.
11. Obora - 4, elew. pd.-zach.
12. Wnętrze obory - 4.
13. Dom mieszkalny, dwunastorodzinny - 3, widok w kier. pd.
14. Dom mieszkalny, czworak i bura - 2, widok w kier. pd.
15. Dom mieszkalny, dwunastorodzinny - 3, widok w kier. pd.-zach.
16. Fragment klatki schodowej w domu mieszkalnym, czworaku o biurze - 2.
17. Dom mieszkalny, czworak i bura - 2, widok w kier. zach.
18. Dom mieszkalny, czworak i bura - 2, drzwi wejściowe.